

Blaženka Filipan-Žignić
Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Marija Turk Sakač
Osnovna škola „Ivan Benković“ Dugo Selo

Datum autorskog završavanja:
25. travnja 2018.

PISANJE OSNOVNOŠKOLACA U NOVIM MEDIJIMA – IZAZOV ZA ŠKOLU I UČENIKE

Sažetak: *Danas smo svjedoci da u komunikaciji novim medijima (Facebook, WhatsApp i sl.) dolazi do ispreplitanja govora, pisma i slike. Pisani pak tekstovi u novim medijima nerijetko sadrže elemente usmenoga govora i razgovornog stila pa ih stoga Crystal (2006) naziva Netspeakom. Uporaba novih medija dovela je tako do jezičnih promjena na svim lingvističkim razinama, a učestalim razlogom uporabe karakterističnih elemenata javlja se jezična ekonomija.*

Mladež već od ranih dana postaje najvjernijim korisnicima novih medija. Zbog brojnih kritika na njihovu pismenost i poznavanje standarda, istražili smo procjene 401 učenika 8. razreda o zastupljenosti elemenata jezika novih medija u njihovim tekstovima pisanim kako za potrebe škole, tako i u slobodno vrijeme.

Rezultati istraživanja pokazali su međutim, da učenici elemente jezika novih medija statistički značajno više rabe u novim medijima u slobodno vrijeme, nego li u pisanim radovima za potrebe škole, bez obzira na spol i županiju u kojoj žive.

Ključne riječi: *jezik novih medija, pisani radovi učenika 8. razreda, pismenost mladih, elementi jezika novih medija*

Uvod

Danas su djeca i mladi od najranijih dana okruženi osobnim računalima s neograničenim pristupom internetu, mobilnim uređajima, multimedijom, televizorima. Oni pripadaju „digitalnim generacijama“ mladih koji žive u drugačijem medijskom okruženju, s drugačijim načinom komunikacije i življenja od mladih prije dvadesetak i više godina (Matijević, Bilić, Opić, 2016).

Generacije mladih koje su odrasle uz digitalne medije Prensky je 2001. g. nazvao „digitalni urođenici“ (*digital natives*), a njihove roditelje „digitalnim useljenicima“ (*digital immigrants*) kao metafora za opisivanje razlika između stavova mlađih i starijih osoba u pogledu digitalne tehnologije, odnosno za odrastanje u digitalnoj kulturi (digitalni urođenici), za razliku od dolaska do nje u odrasloj dobi (digitalni useljenik). "Digitalni urođenici" ispunjavaju tri zahtjeva: rođeni su nakon 1980., imaju pristup digitalnim tehnologijama te imaju vještine za korištenje tih tehnologija na sofisticirani način (Palfrey i Gasser, 2011). Kronološku granicu zapravo nije moguće točno postaviti. Uglavnom se uzima 1980., 1981. ili 1982. godina (Palfrey i Gasser, 2011; Car, 2014).

Osnovne karakteristike „digitalnih urođenika“ jesu brzo korištenje i primanje informacija, *multitasking*, preferiranje grafike umjesto teksta te hiperteksta umjesto linearnog pristupa, težnja umreženom djelovanju, trenutnom zadovoljstvu, učestalim nagradama i igri (Prensky, 2011). Mladi nove medije koriste na drugačiji način nego li ih koriste ili su ih koristile starije generacije. Oni se oslanjaju na tehnologiju više nego li prethodne generacije. Oni koriste internet i mobilni telefon ne samo za obavljanje određenih zadataka, nego i radi druženja i zabave, šalju

puno više tekstualnih poruka nego li ostali, uređuju svoj profil na društvenim mrežama i komuniciraju putem njih, ne znaju za život bez televizije i mobilnih telefona, stavljaju vlastite slike i videozapise *online*, uče, traže informacije i dijele ih na drugačije načine od odraslih, a sve to često rade istovremeno (*multitasking*). Uz to, oni su samopouzdana, liberalni, otvoreni za promjene i pod velikim su utjecajem grupe vršnjaka. Međutim, čine ozbiljnu pogrešku koje nisu svjesni, a to je odavanje osobnih informacija na društvenim mrežama čime ugrožavaju svoju privatnost (Vidak, 2014). Tu je potencijalnu ugrozu potvrdila i ova u posljednje vrijeme otkrivena afera Cambridge Analytica koja je pokazala da su „informacije o otprilike 50 milijuna korisnika *Facebooka* preuzete bez njihova pristanka i korištene u kampanji Donalda Trumpa“ (Jutarnji list, 9. travnja 2018.), a pogrešku je na kraju morao priznati i sam osnivač *Facebooka* Zuckerberg koji je čak bio primoran da početkom travnja 2018. svjedoči pred Odborom za energetiku i trgovinu američkoga Kongresa kako bi rasvijetlio korištenje privatnih podataka na *Facebooku* u potrošačke svrhe.

Ova digitalna mladež danas čita manje novina i knjiga, a većinu svojih informacija dobiva na mreži, dok s druge strane njihova potreba za stalnim povezivanjem i *online* razgovorima uzrokuje njihovo preopterećenje informacijama te skraćivanje pažnje (Borgman, 2017).

Adolescenti su i najčešći korisnici novih oblika komunikacije poput *chata*, elektroničke pošte, SMS-a, *blogova*, društvenih mreža, *You Tube*-a, interaktivnih i virtualnih videoigara. Oni uglavnom mnoge aktivnosti koje su mladi nekad radili na drugačiji način, danas obavljaju putem interneta (razgovor s prijateljima, slušanje glazbe, čitanje novina, časopisa i knjiga, kupnja i sl.) (Car, 2014).

Osim naziva „digitalna generacija“, „net-generacija“, digitalni urođenici“ za ljude odrasle u medijskom okruženju, pojavljuju se i drugi nazivi poput „generacija y“, „*Millennial Generation*“, „*IM generacija*“, „*gamer generacija*“, „*net generi*“ i dr.

„Za net-generaciju računalo nije tehnologija, nego elementarna sastavnica života, digitalna povezanost i umreženost od esencijalne je važnosti“ (Velički, Dumančić, Topolovčan, 2017: 256). U istu ovu skupinu pripadaju i današnji učenici u našim osnovnim i srednjim školama. Oni posjeduju mobilne uređaje već od početka svog obveznog obrazovanja te su dio opreme koju redovito nose sa sobom u školu. Tamo ih koriste uglavnom kako bi se igrali na njima, bili dostupni za pozive i poruke ili kako bi pratili zbivanja na društvenim mrežama.

Pojavom Web 2.0 alata uporaba društvenih mreža (*Facebooka*, *Twittera* i dr.) naglo je porasla. U komunikaciji društvenim mrežama kombiniraju se različiti komunikacijski oblici i stvaraju novi oblici i nove komunikacijske mogućnosti (Tuor, 2009). U komunikaciji novim medijima dolazi do ispreplitanja jezika, pisma i slike. Jezik, odnosno govor, umjesto da se izgovara, zapisuje se interaktivno. Pismo se često pretvara u sliku, ali i obrnuto (Filipan-Žignić, 2012).

Novi su mediji doveli do toga da su granice između govorenog i pisanog jezika sve nejasnije te je sve teže odrediti radi li se o govorenom ili pisanom jeziku (Löffler, 2005).

Naprimjer, u komunikaciji na internetu prvi put se dogodila činjenica da se pisana riječ rabi u neposrednoj komunikaciji poput one na *Facebooku* ili u pričaonicama. Ovdje je došlo do svojevrsne promjene pisanoga jezika kako bi se on u potpunosti mogao koristiti u pisanoj istovremenoj (točnije kvaziistovremenoj) komunikaciji kakva se odvija u ovim dvjema uslugama. Kod *Facebooka* se naime radi o pisanom razgovornom jeziku koji se zbog medija ostvaruje u pisanom obliku (Filipan-Žignić, 2015).

Riječ je „o novim pisanim tekstovima s elementima govorenosti“, odnosno o „otipkanim razgovorima“ u novim medijima (Storrer, 2001).

Značajan doprinos istraživanju jezika interneta dao je Crystal dajući detaljnu analizu jezika na internetu u knjigama *Language and the Internet* (2006) i *Internet Linguistics* (2011) te jezika SMS poruka u knjizi *Txtng - The Gr8 Db8* (2009). Jezik koji je karakterističan za različite internetske usluge Crystal (2006) naziva *Netspeakom*, a sadrži elemente i govora i pisma.

Koch i Österreicher (1994) primjerice opisuju dva koncepta pismenosti tj. konceptualnu pismenost i konceptualnu usmenost i oni su u novim medijima neprestano u interakciji.

U takvoj novoj komunikaciji na svim lingvističkim razinama mogu se pratiti manje ili veće promjene. Stoga se one mogu nazvati i elementima jezika novih medija koji su potvrđeni i u mnogim dosadašnjim domaćim istraživanjima jezika novih medija (Filipan-Žignić i sur. 2012, 2015, 2016 i 2017).

Na pravopisnoj razini pojavljuje se tako pisanje samo malim slovima (*ana bolje ti je da sutis*), samo velikim (*HVALA, NEĆU DOĆI*) ili miješanim slovima (*nagoMeT*) te time dolazi do narušavanja pravopisne norme hrvatskoga jezika. Dolazi i do ponavljanja grafema poput *thanxxx, heeeelllloo, superrrr, daaaaa, opaaaa* i sl. Na ovoj se razini pojavljuje i pisanje riječi zajedno (*doćićuti u snove*) ili odvojeno (*naj ljepša si*) te do nekorištenja (*Hvala također*) ili nepravilne uporabe interpunkcijskih znakova (*Obaras!! Inbox????, suti!!!!!!*), a dolazi i do grešaka uzrokovanih medijem, npr. kada se pritisne susjedno slovo na tipkovnici (*party je u 2g*). Nekorištenje interpunkcijskih znakova u pisanju mladih u novim medijima postalo je gotovo sveprisutno. Slično je i s pisanjem dijakritičkih znakova na s, c, z pa su im svakodnevne poruke poput ovih (*Joj leo suti, srecoo najljepšaa*).

Uz njih se na pravopisnoj (točnije grafostilističkoj) razini pojavljuju emotikoni kao jedan od osnovnih karakteristika pisanja u novim medijima. Emotikoni ili osjećajnici služe za izricanje trenutnih osjećaja. To su znakovi odnosno simboli koji prikazuju naše osjećaje, izraz lica te stanje u određenom trenutku (pisane) komunikacije internetom ili SMS-om. Oni predstavljaju na neki način skraćeni način za izražavanje smijeha, plača, sarkazma, humora, ironije, zadirkivanja, šaljivosti i drugih raspoloženja, radnji i stanja koji se ogledaju na našem licu. Omiljeni su kod mladih, ali ih koriste i stariji korisnici internetskih usluga, SMS-a i *WhatsApp*. Oni ujedno štede vrijeme potrebno da napišemo kako se osjećamo. Emotikoni se, osim u oblicima 😊, 😐, 😄, 😞, javljaju i u obliku prvobitnih emotikona, tj. osjećajnika smješka i plačka :-), :-D, :-/(te kao pojačani izrazi smijeha :-))))), :-D.D. Osim emotikona pojavljuju se i drugi ikonički znakovi (*****, @@, (((, &&&&, →→, ♥ ♥ i sl.).

Na morfološkoj razini nema većih odstupanja osim u tvorbi uzvika i oznaka smijeha (*oooohoooo, uuuuuujjj, haaaaahaa*, i sl.) te u tvorbi kratica, čija je uporaba najčešće posljedica ograničenja znakova u određenim uslugama, kao i štednja vremena, prostora i novaca. Glavni razlog uporabe velikog broja kratica je jezična ekonomija. Njoj se pridružuje i jezična kreativnost kao jedan od razloga korištenja velikog broja kratica. Akronimi su najčešći oblik kratica na internetu (*LOL, BTW, LP, BMW*). Nerijetko i sami naslovi znanstvenih radova na temu jezika novih medija odišu duhovitošću ne bi li ukazali na jezičnu kreativnost koja je karakteristična za taj diskurs (npr. Humphrys (2007) - *I h8 txt msgs*; Crystal (2008) - *2b or not 2b*, (2009) - *Txtng - The Gr8 Db8*; . Bieswanger (2007) - *2 abbrevi8 or not 2 abbrevi8...*; Yusuf, Natsir, Yusra (2016) - (*._*)/ *dont 4get 2 txt me plz!...*; Vlastelić i Vrbanac (2014) - *Btw, tnx što me lajkaš! Lol!*), itd.).

Na leksičkoj razini česta je uporaba anglizama, dijalektizama i vulgarizama. Dakako da engleski kao globalni jezik u današnje digitalno doba snažno utječe na sve jezike s kojima dolazi u kontakt pa tako i na hrvatski jezik. Mnoge posuđenice engleskoga podrijetla dolazile su u hrvatski jezik iz sporta, a danas dolaze poglavito s američkom tehnologijom, filmskom industrijom, industrijom zabave i svime što je povezano sa suvremenom komunikacijom (telekomunikacije i globalna internetska mreža te razni pretraživači) (Opačić, 2006b). Iako anglizme koriste sve dobne skupine stanovništva jer simboliziraju moderan način života, mladi su najaktivniji govornici-korisnici anglizama te svakodnevno pišu riječi poput *bed, bejbi, cool, event, fejs, frend, gamer, lajk, level* itd.

Vlastelić i Vrbanec (2014) čak upozoravaju da takvo nekontrolirano unošenje engleskih jezičnih elemenata narušava jezičnu strukturu hrvatskoga jezika, što je vidljivo na svim jezičnim

razinama, a posebice na leksičkoj razini, odnosno u tvorbi novih riječi, u preuzimanju engleskih izraza te u njihovoj ukorijenjenosti i općeprihvaćenosti.

Dijalekt se danas, kako općenito, tako i u jeziku novih medija u novim medijima, također često koristi u svrhu grupiranja, raspoznavanja pripadnika iste grupe te identifikacije određenoga regionalnoga identiteta (Filipan-Žignić, 2012).

Istraživanja pokazuju da su svi dijalekti hrvatskoga jezika (kajkavski, čakavski i štokavski) prisutni i u jeziku novih medija. Može se reći da gotovo i nema neformalnih tekstova mladih koji nisu pisani na dijalektu. Dijalektizmi se nerijetko koriste kao izraz bliskosti te brzine i imitacije govorenoga jezika (*kaj, dođi, cukor, pem, spim, bil, bute, buš, dođem, fala, lejpi, rekel, delala*).

Na leksičkoj razini, osim već opisanih dijalektizama i naizmjenične uporabe engleskoga i hrvatskoga jezika, nailazimo i na vulgarizme domaćega (*ma u pm, j*** se, sranje, kenjati, kravetina, konjusina, dupe, jbg, odjb*) ili one engleskoga podrijetla (*f*** you, shit, bitch*).

Na sintaktičkoj razini pojavljuje se medijski uvjetovana sintaksa koju obilježava izbacivanje subjekta, izbacivanje pomoćnoga glagola, izbjegavanje perfekta, što dovodi do korištenja sintagmi bez subjekta (*bio kod tebe, došao, vidio*), sintagmi bez pomoćnog glagola (*ja čuo ti jučer stigla*) te uporaba aorista i imperfekta umjesto perfekta (*dođoh, vidjeh, stigoh* i sl.). Dijalozi u komunikaciji novim medijima najčešće počinju i završavaju skraćenim pozdravom (*jutro, dan*).

Za potrebe ovoga istraživanja putem upitnika analizirani su sljedeći elementi jezika novih medija koji su navedeni ovim redoslijedom: kratice, emotikoni, sva velika slova, samo mala slova, mješovita slova, višestruki interpunkcijski znakovi, ikonički znakovi, uzvici i oznake smijeha, sintagme bez subjekta, sintagme bez pomoćnog glagola, aorist i imperfekt umjesto perfekta, dijalektizmi, anglizmi i vulgarizmi.

Metodologija

Mladi dakle danas bez puno razmišljanja preuzimaju način pisanja u novim medijima odnosno pisanje koje obiluje elementima jezika novih medija. Ne zamaraju se zbog odstupanja od pravopisne norme hrvatskoga standardnoga jezika. Već suprotno, da bi se dokazali nastoje što kreativnije i inovativnije kratiti što više riječi, nizati emotikone da bi izrazili osjećaje ili ih zamijenili za riječi ili rečenice, upotrebljavati anglizme kako bi bili što „suvremeniji“ i sl.

Zbog ovako naočigled olakog prihvaćanja za jezik „devijantnih normi“, mnogi se jezikoslovci boje „kvarenja“ jezika uslijed pisanja u novim medijima poistovjećujući ga s „maskiranjem disleksije“, „lošim pravopisom“, „mentalnom lijenosti“, „krasopisom za nepismene“ (Sutherland, 2002; Uthus, 2007) i sl. Humphrys (2007) naziva one koji pišu kratke poruke „vandalima koji čine jeziku ono što je Džingis Kan učinio svojim neprijateljima prije osam stotina godina“, dok Thurlow (2006) opisuje jezik kratkih poruka pretežno pesimističnim terminima poput „neuspješan“, „apokaliptičan“, „kriminalan“, „pokvaren“, „poguban“, „zastrašujući“, „zloglasan“.

Mnoge studije objavljene u posljednjem desetljeću o odnosu pisanja mladih u novim medijima i pismenosti pokazuju miješani uzorak rezultata (Skelin Horvat, 2015; Plester i sur., 2008, 2009, 2011; Dürscheid, 2016a; Crystal, 2009; Kemp i Clayton, 2016; Baron, 2008; Verheijen, 2013, 2016, 2017; Tayebinik i Puteh, 2012 i dr.). Usprkos brojnim pozitivnim korelacijama, postoje i neki negativni nalazi, što dokazuje da pitanje utjecaja novih medija na pismenost mladih nije jednostavno pitanje i da je potrebno provesti još brojna istraživanja ovoga fenomena.

No, da bi se dokazalo dolazi li do „kvarenja“ jezika doista, potrebna su sustavna istraživanja te je u tom smislu potrebno shvatiti i ovo istraživanje.

Cilj istraživanja bio je naime ispitati procjene učenika 8. razreda o zastupljenosti elemenata jezika novih medija u njihovim radovima pisanim u školi i za školu te u njihovim tekstovima pisanim u slobodno vrijeme s obzirom na spol i županiju u kojoj žive.

U skladu s navedenim ciljem definirane su sljedeće hipoteze istraživanja:

H: 1. Učenici procjenjuju da elemente jezika novih medija značajno češće rabe u novim medijima nego li u radovima pisanim u školi i za potrebe škole.

H: 2. Učenici procjenjuju da rijetko rabe elemente jezika novih medija u pisanim radovima za potrebe škole neovisno o spolu i županiji u kojoj žive.

H: 3. Učenici procjenjuju da često rabe elemente jezika novih medija u novim medijima u slobodno vrijeme neovisno o spolu i županiji u kojoj žive.

Prigodni uzorak ispitanika obuhvaćao je 401 učenika (N=401) 8. razreda iz škola iz četiriju županija središnjega i sjeverozapadnoga dijela Hrvatske i to iz Varaždinske, Međimurske, Krapinsko-zagorske županije i Zagrebačke županije. Uzorak je obuhvaćao ukupno osam škola, po dvije škole po županiji. Iz Varaždinske županije sudjelovali su učenici 8. razreda Osnovne škole Petrijanec i IV. osnovne škole Varaždin. Iz Međimurske županije sudjelovali su učenici 8. razreda I. osnovne škole Čakovec i Osnovne škole Prelog. Iz Krapinsko-zagorske županije sudjelovali su učenici 8. razreda Osnovne škole Ksavera Šandora Gjalskog iz Zaboka i Osnovne škole Donja Stubica. Iz Zagrebačke županije sudjelovali su učenici 8. razreda Osnovne škole Dragutina Domjanića iz Svetog Ivana Zeline te Osnovne škole „Ivan Benković“ iz Dugog Sela. Istraživanje je provedeno u vremenskom razdoblju od ožujka do lipnja 2017. godine i to nakon dobivene suglasnosti Etičkog povjerenstva Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i odobrenja roditelja/skrbnika da njihovo dijete sudjeluje u istraživanju. Ispunjavanje anketnog upitnika je bilo u potpunosti anonimno i dobrovoljno. Istraživanje je provedeno sukladno Etičkom kodeksu istraživanja s djecom i mladima (2003). Učenici su na satu Hrvatskoga jezika popunili Upitnik korištenja elemenata jezika novih medija u pisanim tekstovima (Filipan-Žignić i sur., 2015). Anketni upitnik originalno se sastoji od 14 čestica koje označavaju elemente jezika novih medija: kratice, emotikoni, samo velika slova, samo mala slova, mješovita slova, višestruki interpunkcijski znakovi, ikonički znakovi, uzvici i oznake smijeha, sintagme bez subjekta, sintagme bez pomoćnog glagola, aorist i imperfekt umjesto perfekta, dijalektizmi, vulgarizmi i anglizmi. Ispitanici su trebali procijeniti dva aspekta: 1) koliko često koriste elemente jezika novih medija u pisanim radovima iz hrvatskog jezika u školi ili za potrebe škole te 2) koliko često u svoje slobodno vrijeme koriste navedene elemente jezika novih medija u novim medijima (*Facebook*, *pričaonica*, *forum*, *SMS-poruke*, *Viber*, *WhatsApp* i slično), koristeći se odgovorima od 1 do 5 (1- nikada, 2- rijetko, 3- ponekad, 4- često, 5- uvijek).

U ovome dijelu istraživanja nezavisne varijable su spol i županija u kojoj žive.

U istraživanju je sudjelovalo N= 401 učenika, od čega N= 198 učenika i N= 203 učenica.

Tablica 1. Županija učenika

Županija	Frekvencija	Postotak	Kumulativni postotak
Varaždinska	78	19,5	19,5
Međimurska	116	28,9	48,4
Krapinsko-zagorska	76	19,0	67,3
Zagrebačka	131	32,7	100

Promatrat će se njihov utjecaj na **zavisne varijable**:

- procjene učenika 8. razreda osnovne škole o učestalosti zastupljenosti elemenata jezika novih medija u njihovim pisanim radovima u školi i za školu te
- procjene učenika 8. razreda osnovne škole o učestalosti zastupljenosti elemenata jezika novih medija u njihovim tekstovima pisanim u slobodno vrijeme: na *Facebooku*, u *pričaonici*, *forumu*, *SMS-porukama*, (*Viberu*, *WhatsAppu*...).

Istraživanje je provedeno u skladu s Etičkim kodeksom istraživanja s djecom (2003).

Rezultati

Prije prikaza složenijih analiza rezultata proizašlih na temelju podataka koji su prikupljeni anketnim upitnikom prikazane je tablica s osnovnim deskriptivnim parametrima čestica i skala korištenih u istraživanju (minimum, maksimum, aritmetička sredina, standardna devijacija, asimetričnost, zakrivljenost).

Tablica 2. Osnovni deskriptivni statistički pokazatelji čestica Skale elemenata jezika novih medija u pisanim radovima iz hrvatskog jezika u školi i za potrebe škole te u novim medijima u slobodno vrijeme *na uzorku učenika* (N = 401)

	U ŠKOLI				U SLOBODNO VRIJEME			
	Min	Max	M	sd	Min	Max	M	sd
mješovita slova (unuTar rijEči i sl.)	1	5	1,19	0,669	1	5	1,68	1,126
sintagme bez pomoćnog glagola (ja čuo ti jučer stigla ... i sl.)	1	5	1,42	0,818	1	5	2,14	1,297
vulgarizmi (j... se, u pm, i sl.)	1	5	1,51	1,116	1	5	3,17	1,529
emotikoni (☺, ☹ i sl.)	1	5	1,70	1,151	1	5	4,11	1,108
drugi znakovi (*****, @, @, (((, &&&&, →→, ♥ ♥ i sl.)	1	5	1,72	1,065	1	5	3,20	1,350
kratice (btw, lol, fkt, dns, nmg, odg. i sl.)	1	5	1,76	1,189	1	5	4,05	1,116
samo mala slova (marko je bio u zagrebu i sl.)	1	5	1,77	1,238	1	5	3,49	1,380
sintagme bez subjekta (bio kod tebe i sl.)	1	5	1,79	1,016	1	5	2,51	1,375
sva velika slova (NEĆU DOĆI i sl.)	1	5	1,80	0,986	1	5	2,90	1,216
višestruke interpunkcijske znakove (??????; !!!!!, ::::::, ... i sl.)	1	5	2,07	1,241	1	5	3,54	1,266
anglizmi (šeram, lajkam, forvardiram, fejs i sl.)	1	5	2,13	1,218	1	5	3,74	1,312
uzvici i oznake smijeha (oooohoooo, uuuuuujjj, haaaaahaa, i sl.)	1	5	2,14	1,343	1	5	3,99	1,127
dijalektizmi (kaj, napravil, plac i sl.)	1	5	2,49	1,347	1	5	4,05	1,216

Legenda: Min= minimalna vrijednost; Max= maksimalna vrijednost; M= aritmetička sredina; sd= standardna devijacija

Iz prikaza Tablice 2 vidljivo je da učenici procjenjuju da najrjeđe koriste, kako u školskim pisanim radovima tako i u pisanim tekstovima u novim medijima u slobodno vrijeme, mješovita slova unutar riječi ($M_{škola} = 1,19$, $sd = 0,669$, $M_{novi mediji} = 1,68$, $sd = 1,126$). U školskim pisanim tekstovima, prema njihovoj procjeni, najčešće koriste dijalektizme ($M = 2,49$, $sd = 1,347$), a u novim medijima emotikone ($M = 4,11$, $sd = 1,108$). Gotovo podjednako često procjenjuju da u novim medijima koriste također i kratice ($M = 4,05$, $sd = 1,116$) i dijalektizme ($M = 4,05$, $sd = 1,216$).

U Tablici 3 vidljivi su rezultati učeničkih procjena zastupljenosti elemenata jezika novih medija u njihovim pisanim radovima u školi i za potrebe škole te u slobodno vrijeme u novim medijima. Iz navedenih je rezultata vidljivo da učenici općenito procjenjuju zastupljenost elemenata jezika novih medija u njihovim pisanim radovima za potrebe škole niskom ($M = 1,81$, $sd = 0,750$) ili u okviru opisne vrijednosne kategorije *rijetko*, a u slobodno vrijeme u novim

medijima nešto višom ($M = 3,28$, $sd = 0,747$), u okviru opisne vrijednosne kategorije *ponekad*. Provedba t-testa za ponovljena mjerenja u cilju testiranja razlike između ovih dviju aritmetičkih sredina pokazala je da se učeničke procjene korištenja elemenata jezika novih medija u okviru škole i slobodnog vremena razlikuju statistički značajno ($t = -30,631$, $df = 400$, $p < 0,001$), pri čemu učenici procjenjuju da elemente jezika novih medija statistički značajno više rabe u novim medijima u slobodno vrijeme nego u pisanim radovima za potrebe škole.

Tablica 3. Deskriptivna statistika za skalu zastupljenosti elemenata jezika novih medija *na uzorku učenika* ($N=401$)

	Min	Max	M	sd	asim.	zacr.
Zastupljenost elemenata jezika novih medija u pisanim radovima iz hrvatskog jezika u školi i za potrebe škole	1	4,54	1,81	0,750	1,25	1,12
Zastupljenost elemenata jezika novih medija u slobodno vrijeme u novim medijima	1	5	3,28	0,747	-0,26	-0,01

Legenda: Min= minimalna vrijednost; Max= maksimalna vrijednost; M= aritmetička sredina; sd= standardna devijacija, asim; = asimetričnost; zacr. = zakrivljenost

Rezultati provedene analize varijance za testiranje razlika u učeničkim procjenama zastupljenosti elemenata jezika novih medija u pisanim radovima za potrebe škole s obzirom na spol učenika i županiju u kojoj žive pokazalo je da razlike nema, odnosno da dobivene razlike nisu statistički značajne ($F_{\text{spol}} = 1,381$, $df = 399$, $p = 0,241$; $F_{\text{županija}} = 1,464$, $df = 397$, $p = 0,224$). Međutim, budući da je Levenov test homogenosti varijance pokazao da se varijance unutar kategorija varijabli spola i županije statistički značajno razlikuju, odnosno da su unutargrupne razlike veće od razlike između grupa ($p < 0,01$), dodatno su provedeni neparametrijski Mann-Whitney U-test za spol te Kruskal-Wallis za nezavisnu varijablu županije koji također potvrđuju nepostojanje statistički značajnih razlika ($p_{\text{spol}} = 0,827$, $p_{\text{županija}} = 0,127$).

Testiranje razlika u učeničkim procjenama zastupljenosti elemenata jezika novih medija u slobodno vrijeme u novim medijima s obzirom na spol učenika i županiju u kojoj učenici žive također je pokazalo da razlike nisu statistički značajne ($F_{\text{spol}} = 1,538$, $df = 399$, $p = 0,216$; $F_{\text{županija}} = 2,131$, $df = 397$, $p = 0,096$). Levenov test homogenosti varijance pokazao je da su varijance unutar kategorija nezavisne varijable županije u kojoj učenici žive homogene ($p > 0,05$), međutim za varijablu spola se značajno razlikuju ($p < 0,01$). Kao i prethodnom slučaju, za nezavisnu varijablu spola dodatno je proveden neparametrijski Mann-Whitney U-test koji je potvrdio statističku neznačajnost dobivene razlike ($p = 0,182$).

U tablicama 4 i 5 prikazane su aritmetičke sredine i standardne devijacije učeničkih procjena zastupljenosti elemenata jezika novih medija u pisanim radovima za potrebe škole i u slobodno vrijeme s obzirom na nezavisne varijable spola i županije.

Tablica 4. Aritmetičke sredine i standardne devijacije učeničkih procjena zastupljenosti elemenata jezika novih medija s obzirom na spol učenika ($N=401$)

Spol učenika	Broj učenika (N)	U školi		U slobodno vrijeme	
		Aritmetička sredina	Standardna devijacija	Aritmetička sredina	Standardna devijacija
Muški	198	1,85	0,812	3,23	0,818
Ženski	203	1,76	0,684	3,32	0,670

Tablica 5. Aritmetičke sredine i standardne devijacije učeničkih procjena zastupljenosti elemenata jezika novih medija s obzirom na županiju u kojoj učenici žive (N=401)

Županija	Broj učenika (N)	U školi		U slobodno vrijeme	
		Aritmetička sredina	Standardna devijacija	Aritmetička sredina	Standardna devijacija
Varaždinska	78	1,66	0,695	3,39	0,758
Međimurska	116	1,89	0,914	3,24	0,787
Krapinsko-zagorska	76	1,83	0,652	3,12	0,649
Zagrebačka	131	1,80	0,665	3,34	0,748

Dobiveni rezultati potvrđuju polaznu hipotezu da će učenici procijeniti da rijetko rabe elemente jezika novih medija u školi i za potrebe škole, a njihove se procjene ne razlikuju s obzirom na spol učenika i županiju u kojoj žive.

Nalazi učeničke procjene zastupljenosti elemenata jezika novih medija u slobodno vrijeme u novim medijima također su skladu s polaznim očekivanjima. Učenici procjenjuju da relativno često koriste elemente jezika novih medija u slobodno vrijeme u novim medijima, a njihove se procjene ne razlikuju s obzirom na spol i županiju u kojoj žive.

Rasprava

Uvidom u strana i domaća istraživanja novih medija, većina autora bavila se analizom uporabe novih medija ili pak analizom jezika i komunikacije putem novih medija (Crystal 2006, 2011, Tagg 2009, Schlobinski 2002, Storrer 2001, Tour 2010, Dürscheid i sur. 2010, 2012, 2014, 2016a, 2016b, Bader, 2002, Dittmann, Siebert i Staiger-Anlauf, 2007, Pérez-Sabater, 2012, König i Bahlo, 2014, Arens, 2014, AbuSa'aleek, 2015, Jelić, 2016, Baron, 2004, Kemp, 2010, Filipan-Žignić, 2012, Vrsaljko i Ljubimir, 2014, Pavličević-Franić, 2005, 2011, Opačić 2006a, 2006b, 2012, Žic Fuchs, Broz i Tuđman Vuković, 2013, Nemeth-Janjić i Milinović, 2012, Halonja, 2002 i dr.). Potaknuti njihovim rezultatima pojavila se potreba za istraživanjima koja će dati odgovor na pitanja u kolikoj mjeri mladi koriste jezik novih medija kada su u školi te u njihovo slobodno vrijeme. Osim toga, zbog čestih pritužbi od strane učitelja i jezikoslovaca na negativan utjecaj novih medija na pisanje u školi i poznavanje normi standardnog jezika, počela su se provoditi istraživanja, kako u svijetu, tako i u Hrvatskoj, koja pokušavaju dati odgovor na pitanje utjecaja novih medija na pisanje mladih (Verheijen, 2016, 2017b; Dürscheid i dr. 2010; Plester i sur, 2008, 2009; Schlobinski, 2002; Keus i Corr, 2013; van Dijk i sur.; 2016, Filipan-Žignić i sur. 2012, 2015, 2016, 2017 i dr.). Slično rezultatima našega istraživanja i Verheijen (2016) zaključuje kako odstupanja od standardnoga jezika i vještine tradicionalnoga pisanja ne uzrokuje pisanje u novim medijima, već se radi o dva registra pisanja odvojeno zbog čega nema razloga za veliku zabrinutost zbog bilo kakvoga utjecaja *WhatsApp*-a na školsku pismenost mladih. Štoviše, njihovi rezultati su pokazali da računalno posredovana komunikacija više pozitivno utječe na vještinu pisanja nego negativno (Verheijen, 2017b). Dürscheid i dr. (2010) projektom *Schreibkompetenz und neue Medien* zaključuju da pisanje u novim medijima ne utječe negativno na pismenost mladih Švicaraca. Nizozemsko istraživanje o utjecaju jezika kratkih poruka pisanih mobilnim telefonom na gramatiku i izvršne funkcije osnovnoškolske djece potvrdilo je postojanje pozitivnog utjecaja pisanja poruka na dječju gramatiku jer se njima mogu poboljšati svoje gramatičke sposobnosti te također odbacuju nagađanja o propadanju jezika uslijed pisanja u novim medijima. To dakle govori kako uporaba i pisanje kratkih poruka može dovesti do poboljšanja dječje lingvističke svijesti i pojačane osjetljivosti na jezik. Zaključci iz dviju engleskih

studija što su proveli Plester, Wood i Bell (2008) pokazali su da nema dokaza da je pisanje kratica u kratkim porukama kod djece od 11 do 12 godina negativno povezano sa njihovim pismenim jezičnim kompetencijama, već da postoji značajna pozitivna korelacija između udjela kratice koje koriste 10 i 11-godišnja djeca u vježbama prevođenja i pravopisnih sposobnosti na standardnome engleskom tekstu. Plester, Wood i Joshi (2009) pronašli su pozitivne korelacije između gustoće pisanja kratkih poruka i čitanja, rječnika i fonološke svijesti. O temi jezika mladih kao varijetetu pisali su još Schlobinski (2002) te Keus i Corr (2013) koji također ističu da pisanje u novim medijima ne utječe negativno na pismenost mladih. Tek neznatan je broj istraživanja koja pokazuju negativan utjecaj novih medija na pismenost mladih poput Tayebinika i Puteha (2012) koji su pokazali da je pisanje kratkih poruka negativno utjecalo na njihovo formalno pisanje, govor, gramatičke vještine i pravopisne sposobnosti, dok Rosen i sur. (2009) donose podatke koji odražavaju negativnu povezanost između upotrebe kratkih poruka u svakodnevnim komunikacijama i formalnim pisanjem te pozitivnu povezanost između upotrebe kratkih poruka i neformalnog pisanja, a ti su odnosi različiti po spolu i razini obrazovanja, te osobito utječu na one koji nemaju fakultetsko obrazovanje.

Filipan-Žignić i sur. (2015, 2016, 2017) svojim su istraživanjima pokušali istražiti stvarnu pismenost mladih u Hrvatskoj, prije svega među srednjoškolcima. Na temelju dobivenih rezultata zaključuju da se učenike srednjih škola ne može smatrati nepismenima jer u radovima pisanim u školi pišu gotovo isključivo standardnim jezikom, kako u nastavi hrvatskoga jezika, tako i u nastavi stranih jezika. Istovremeno njihovo pisanje u novim medijima obiluje odstupanjima od normi standardnog jezika na fonološkoj, grafostilističkoj, morfološkoj, sintaktičkoj, leksičkoj i hipertekstualnoj razini što znači da su mladi svjesni pravila da je u školi obavezno korištenje standardnog jezika bez obzira na činjenicu da inače u novim medijima koriste jezik pun elemenata koji su karakteristični za nove medije.

Prethodno provedeno pilot-istraživanje autorica ovoga rada o procjenama učenika 8. razreda o njihovom pisanju u školi i u slobodno vrijeme u novim medijima (2016, 2017) temeljeno na puno manjem uzorku od samo 56 ispitanika pokazalo je također da većina učenika 8. razreda u školskim pisanim radovima nikad ili vrlo rijetko koristi elemente jezika novih medija, dok istovremeno većinu elemenata jezika novih medija koriste samo kada pišu u novim medijima u svoje slobodno vrijeme.

Zaključak

Rezultati ovoga istraživanja potvrdili su sve polazne hipoteze. Dobiveni rezultati naime, potvrđuju polaznu hipotezu prema kojoj učenici procjenjuju da rijetko rabe elemente jezika novih medija u tekstovima pisanim u školi i za potrebe škole, a njihove se procjene ne razlikuju s obzirom na spol učenika i županiju u kojoj žive.

Nalazi učeničkih procjena zastupljenosti elemenata jezika novih medija u slobodno vrijeme u novim medijima također su skladu s polaznim očekivanjima. Učenici procjenjuju da relativno često koriste elemente jezika novih medija u slobodno vrijeme na *Facebooku*, u pričaonici, forumu, SMS porukama, (*Viberu*, *WhatsAppu*...) i sl., a njihove se procjene ne razlikuju s obzirom na spol i županiju u kojoj žive.

Učenici procjenjuju da najrjeđe koriste, kako u školskim pisanim radovima tako i u pisanim tekstovima u novim medijima u slobodno vrijeme, mješovita slova unutar riječi. U školskim pisanim tekstovima, prema njihovoj procjeni, najčešće koriste dijalektizme, a u novim medijima emotikone. Gotovo podjednako često procjenjuju da u novim medijima koriste također i kratice i dijalektizme.

Rezultati ovoga istraživanja, kao i neka druga u ovome radu već spomenuta istraživanja, govore u prilog tvrdnji kako pisanje u novim medijima ne utječe negativno na pismenost mladih te da

se jezik osnovnoškolaca u školskim radovima ne pogoršava zbog upotrebe elemenata jezika novih medija na *Facebooku*, u pričaonici, forumu, SMS porukama, *Viberu*, *WhatsAppu* i sl.

No, ona malobrojna istraživanja s rezultatima koji pokazuju određeni negativni utjecaj na pismenost učenika, tj. na poznavanje standarda poticaj su da se proučavanje pisanja mladih istraži u svim aspektima njihove komunikacije, na što će, vjerujemo, potaknuti i naše u ovome radu opisano istraživanje.

Zasigurno bi pak točnije rezultate trebalo očekivati od proučavanja samih tekstova koje učenici pišu u školi ili za potrebe škole kao i u slobodno vrijeme, primjerice alatima korpusne lingvistike poput *WordSmith* programa za analizu tekstova, nego li od istraživanja procjena samih učenika, a koje autorice upravo i provode. Rezultati će dakako pokazati hoće li se i u kojoj mjeri procjene učenika osmih razreda poklapati s analizom njihovih pismenih uradaka koje pišu kako u školi, tako i u svoje slobodno vrijeme u novim medijima.

Zanimljive bi rezultate također pokazalo i istraživanje učinka tehničkih rješenja u sučelju te samih mogućnosti analiziranih alata i platformi koji bez sumnje u nekoj mjeri utječu na način uporabe, no to će biti temom nekoga budućega istraživanja.

Literatura

1. AbuSa'aleek, A. O. (2015). Internet Linguistics: A Linguistic Analysis of Electronic Discourse as a New Variety of Language. *International Journal of English Linguistics*. 5 (1): str. 135-145.
2. Ajduković, M., Kolesarić, V. (Ur.). (2003). *Etički kodeks istraživanja s djecom*. Zagreb: Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži; Vijeće za djecu Vlade Republike Hrvatske.
3. Arens, K. (2014). WhatsApp: Kommunikation 2.0. Eine qualitative Betrachtung der multimedialen Möglichkeiten. U: König, K., Bahlo, N. (ur.) *SMS, WhatsApp & Co. Gattungsanalytische, kontrastive und variationslinguistische Perspektiven zur Analyse mobiler Kommunikation* (str. 81-106). Wissenschaftliche Schriften der WWU Münster.
4. Bader, J., (2002). *Schriftlichkeit und Mündlichkeit in der Chat-Kommunikation*. Pretraženo 4. ožujka 2016. na: <http://www.mediensprache.net/networx/networx-29.pdf>
5. Baron, N. (2004). See you online. Gender issues in college student use of instant messaging. *Journal of language and social psychology*, 23 (4): 397-423.
6. Baron, N.S. (2008). *Always On: Language in an Online and Mobile World*. New York: Oxford University Press. Pretraženo 29. prosinca 2017. na: https://books.google.hr/books?id=K8t5aOCjf-UC&pg=PA3&hl=hr&source=gbs_toc_r&cad=3#v=onepage&q&f=false
7. Bieswanger, M. (2007). 2 abbrevi8 or not 2 abbrevi8: A Contrastive Analysis of different Space- and Time-Saving Strategies in English and German Text Messages. *Texas Linguistics Forum 50*. Austin: University of Texas.
8. Borgman, D. (2017). *Digital Age*. Pretraženo 31. listopada 2017. na: <http://cultureandyouth.org/digital-age/>
9. Car. S. (2014). *Uloga društvenih mreža u vršnjačkim odnosima adolescenata (Doktorska disertacija)*. Zagreb: Filozofski fakultet.
10. Crystal, D. (2006). *Language and the Internet*. Cambridge: University Press.

11. Crystal, D. (2008). *2b or not 2b*. Pretraženo 2. ožujka 2016. na: <http://www.theguardian.com/books/2008/jul/05/saturdayreviewsfeatures.guardianreview>
12. Crystal, D. (2009). *Txtng. The Gr8 Db8*. Oxford: University Press. Pretraženo 30. studenog 2017. na: https://books.google.hr/books?id=HN8VDAAAQBAJ&pg=PA11&hl=hr&source=gbs_toc_r&cad=3#v=onepage&q&f=false Crystal, D. (2011). *Internet linguistic*. London/New York. Routledge.
13. Dittmann, J., Siebert H., Staiger-Anlauf Y. (2007). Medium & Kommunikationsform am Beispiel der SMS. *Networx 50*. Pretraženo 8. ožujka 2016. na: <http://www.mediensprache.net/networx/networx-50.pdf>
14. Dürscheid, Ch. (2016a). «Oh mein Gott!» Jugendsprache – und was davon zu halten ist. *SozialAktuell*. Nr. 2. 2016. Pretraženo 8. ožujka 2016. na: http://www.ds.uzh.ch/docs/1574/Duerscheid2016_Oh_mein_Gott.pdf
15. Dürscheid, Ch., Frick, K. (2014). Keyboard-to-Screen-Kommunikation gestern und heute: SMS und WhatsApp im Vergleich. *Networks 64* (str. 149-182). Pretraženo 5. ožujka 2016. na: <http://www.mediensprache.net/networx/networx-64.pdf>
16. Dürscheid, Ch., Frick, K. (2016b). *Schreiben digital Wie das Internet unsere Alltagskommunikation verändert*. Stuttgart: Kröner.
17. Dürscheid, Ch., Wagner, F., Brommer, S. (2010). *Wie Jugendliche schreiben*. Berlin/New York. De Gruyter.
18. Filipan-Žignić, B. (2012). *O jeziku novih medija. Kvare li novi mediji suvremeni jezik?* Split: Matica hrvatska.
19. Filipan-Žignić, B., Sobo, K., Velički, D. (2012). SMS Communication – Croatian SMS Language Features as Compared with those in German and English speaking Countries. *Revija za elementarno izobraževanje*, Maribor, 5: 5-22.
20. Filipan-Žignić, B. (2013). *Jezik moje bake i internet. Posuđenice u međimurskom kajkavskom dijalektu - jučer, danas, sutra*. Čakovec: Matica hrvatska Ogranak Čakovec.
21. Filipan-Žignić, B., Legac, V., Pahić, T., Sobo, K. (2015). New Literacy of Young People Caused by the Use of New Media. *Procedia-Social and Behavioral Journal*. 1 (2015), 192C: 179-186.
22. Filipan-Žignić, B., Mošmondor, L. (2015). Jezična promjena uzrokovana novim medijem internetom. Primjer Facebooka na hrvatskom i njemačkom jeziku. In: S. A. Toth, *A Magyar Tudomány napján elhangzott horvat (es angol) nyelvű előadások gyűjteménye 2013-IG* (str. 27-45). Baja: Eötvös József Főiskolán.
23. Filipan-Žignić, B., Legac, V., Sobo, K. (2016). The Influence of the Language of New Media on the Literacy of Young People in Their School Assignments and in Leisure. *Linguistics Beyond And Within*. Lingbaw. 2 (2016): 77-96.
24. Filipan-Žignić, B., Turk Sakač, M. (2016). Utjecaj novih medija na jezik mladih u pisanim radovima. *Slavistična revija*. 4 (2016): 463-474.
25. Filipan-Žignić, B., Turk Sakač, M., Legac, V. (2017). Some Elements of the Language of New Media in Primary School Student's Written Assignments. *Yearbook of the Faculty of Education*. 14 (2017): 146-162.
26. Halonja, A. (2002). *Priprema i obrada korpusa hrvatskih pričaonica i mrežnih novina (Magistarski rad)*. Zagreb: Filozofski fakultet.
27. Humphrys, J. (2007). I h8 txt msgs: How texting is wrecking our language. *MailOnline*. Pretraženo 4. ožujka 2016. na: <http://www.dailymail.co.uk/news/article-483511/I-h8-txt-msgs-How-texting-wrecking-language.html>
28. Jelić, G. B. (2016). *Linguistic features and discourse structure of sms text messaging (Doktorska disertacija)*. Beograd: University of Belgrade, Faculty of philology.

29. Jucker, A.H., Dürscheid, Ch. (2012). The Linguistics of Keyboard-to-screen Communication. A New Terminological Framework. *Linguistik online* 56, 6/12. Pretraženo 4. ožujka 2016. na: http://www.linguistik-online.org/56_12/juckerDuerscheid.html
30. Kemp, N. (2010). Texting versus txtng: reading and writing text messages, and links with other linguistic skills, *Writing Systems Research*, 2(1):53-71. Pretraženo 11. svibnja 2017. na: <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1093/wsr/wsq002?needAccess=true>
31. Kemp, N., Clayton, J. (2016). University students vary their use of textese in digital messages to suit the recipient. *Journal of Research in Reading*, Volume 00, Issue 00, 2016, pp 1–17. Pretraženo 10. travnja 2016. na: http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/1467-9817.12074/epdf?r3_referer=wol&tracking_action=preview_click&show_checkout=1&purchase_referrer=onlinelibrary.wiley.com&purchase_site_license=LICENSE_DENIED_NO_CUSTOMER
32. Koch, P., Osterreicher, W. (1994). Unterscheidung von medialer und konzeptueller Mundlichkeit bzw. Schriftlichkeit. Schrift und Schriftlichkeit. *Writing and Its Use* (587-604). Berlin; New York: de Gruyter.
33. König, K., Bahlo, N. (2014). SMS, WhatsApp & Co. – Forschungsstand und Analyseperspektiven. U: König, K., Bahlo, N. (ur.) *SMS, WhatsApp & Co. Gattungsanalytische, kontrastive und variationslinguistische Perspektiven zur Analyse mobiler Kommunikation* (str. 1-16). Wissenschaftliche Schriften der WWU Münster.
34. Löffler, H. (2005). *Germanistische Soziolinguistik*. Berlin: Erich Schmidt Verlag.
35. Matijević, M., Bilić, V., Opić, S. (2016). Pedagogija za učenike i nastavnike. Zagreb: Školska knjiga.
36. Nemeth-Janjić, J., Milinović, A. (2012). Hrvatski jezik na mrežnim forumima. *Jezik*, 59 (2): 41– 80.
37. Opačić, N. (2006a). *Hrvatski u zagradama. Globalizacijske jezične stranputice*. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.
38. Opačić, N. (2006b). Prodor engleskih riječi u hrvatski jezik. *Jezik*, 54, str. 22-27.
39. Opačić, N. (2012). *Hrvatski ni u zagradama. Globalizacijska jezična teturanja*. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.
40. Palfrey, J., Gasser, U. (2011). Reclaiming an Awkward Term: What We Might Learn from „Digital Natives“. U: Thomas, M. (ur.). *Deconstructing Digital Natives: Young People, Technology and the New Literacies* (str. 186-204). New York & London: Routledge.
41. Pavličević-Franić, D. (2011). *Jezikopisnice*. Zagreb: Alfa.
42. Pérez-Sabater, C. (2012). The Linguistics of Social Networking: A Study of Writing Conventions on Facebook. *Linguistik online* 56, 6/12. Pretraženo 4. ožujka 2016. na: http://www.linguistik-online.de/56_12/perez-sabater.html
43. Plester, B., Wood, C., Bell, V. (2008). *Txt msg n school literacy: does texting and knowledge of text abbreviations adversely affect children's literacy attainment?* Pretraženo 29. prosinca 2017. na: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1741-4369.2008.00489.x/pdf>
44. Plester, B., Wood, C., Joshi, P. (2009). Exploring the Relationship Between Children's Knowledge of Text Message Abbreviations and School Literacy Outcomes. *British Journal of Developmental Psychology* 27 (2009): 145–61.
45. Prensky, M. (2011). Digital Wisdom and Homo Sapiens Digital. U: Thomas, M. (ur.). *Deconstructing Digital Natives: Young People, Technology and the New Literacies* (str. 15-29). New York & London: Routledge.

46. Rosen, L. D., Chang, J., Erwin, L., Carrier, L. M., Cheever, N. A. (2009). *The Relationship between "Textisms" and Formal and Informal Writing Among Young Adults*. Pretraženo 30. prosinca 2017. na:
<http://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0093650210362465>
47. Schlobinski, P. (2002). *Jugendsprache und Jugendkultur*. Pretraženo 4. kolovoza 2016. na: <http://www.bpb.de/apuz/27135/jugendsprache-und-jugendkultur?p=all>
48. Skandal s podacima. Mark Zuckerberg na saslušanju u Kongresu. Jutarnji list, 9. travnja 2018.
49. Skelin Horvat, A. (2015). Jezik adolescenata – od slenga preko kolokvijalnoga do standarda. U: Suvala, A., Pandžić, J. (ur.). *Nestandardni hrvatski jezik prema standardnom hrvatskom jeziku* (str. 67-72) Zagreb: Agencija za odgoj i obrazovanje.
50. Storrer, A. (2001). Getippte Gespräche oder dialogische Texte? Zur kommunikationstheoretischen Einordnung der Chat-Kommunikation. *Sprache im Alltag. Beiträge zu neuen Perspektiven in der Linguistik* (439-466).
51. Sutherland, J. (2002). *Cn u txt?* Pretraženo 10. svibnja 2017. na:
<https://www.theguardian.com/technology/2002/nov/11/mobilephones2>
52. Tagg, C. (2009). *A Corpus Linguistics Study of SMS Text Messaging (Doktorska disertacija)*. The University of Birmingham. Pretraženo 5. rujna 2017. na:
<Http://theses.bham.ac.uk/253/1/Tagg09PhD.pdf>
53. Tayebinik, M., Puteh, M. (2012). Txt msg n English Language Literacy. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 66 (2012): 97 – 105.
54. Thurlow, C. (2006). From Statist ical Panic to Moral Panic: The Meta discoursiv e Constru ction and Popular Exaggeration of New Media Language in the Print Media. *Journal of Computer-Mediated Communication* 11 (2006): 667–701. Pretraženo 29. prosinca 2017. na: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1083-6101.2006.00031.x/epdf>
55. Tuor, N. (2009). Online-Netzwerke. Eine kommunikationstheoretische, sozialpsychologische und soziolinguistische Analyse. <http://www.mediensprache.net/networx/networx-55.pdf>. In: *Networx*. br. 55. Rev. 2009-08-25.
56. Uthus, E. (2007). *Text messages destroying our language*. Pretraženo 10. svibnja 2017. na: http://www.dailyuw.com/opinion/article_ba2302c0-41f1-5e0b-9afe-07daedea5e7e.html
57. Van Dijk C. N., van Witteloostuijn, M., Vasić, N., Avrutin, S., Blom, E. (2016). The Influence of Texting Language on Grammar and Executive Functions in Primary School Children. *PLoS ONE* 11(3). Pretraženo 29. prosinca 2017. na:
<http://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0152409>
58. Velički, D., Dumančić, M., Topolovčan, T. (2017). The Net Generation, the Internet, and Political Communication and Participation. *Croatian Journal of Education*. 19 (1): 237-266.
59. Verheijen, L. (2013). The Effects of Text Messaging and Instant Messaging on Literacy, *English Studies*, 94 (5): 582-602. Pretraženo 29. prosinca 2017. na:
<http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/0013838X.2013.795737>
60. Verheijen, L. (2016). Linguistic Characteristics of Dutch Computer-Mediated Communication: CMC and School Writing Compared. *Proceedings of the 4th Conference on CMC and Social Media Corpora for the Humanities*, Ljubljana. Pretraženo 2. siječnja 2018. na:
https://www.researchgate.net/publication/308288838_Linguistic_characteristics_of_Dutch_computer-mediated_communication_CMC_and_school_writing_compared
61. Verheijen, L. (2017a). WhatsApp with social media slang? Youth language use in Dutch written computer-mediated communication. U: Fišer, D., Beißwenger, M. (ur.)

- Investigating computer-mediated communication: corpus-based approaches to language in the digital world* (str. 72-101). Ljubljana: University Press, Faculty of Arts.
62. Verheijen, L. (2017b). *What's up with WhatsApp? The effects of social media on Dutch youths' school writings*. Pretraženo 2. siječnja 2018. na: https://www.tilburguniversity.edu/upload/4a6e00c8-25fa-4235-9267-bc43e54d7252_Abstract%20-%20Verheijen.pdf
  63. Verheijen, L., Spooren, W. (2017). *The Impact of WhatsApp on Dutch Youths' School Writing*. Pretraženo 27. prosinca 2017. na: https://www.google.hr/search?ei=DVNDWtnLOcbOwAK4mKCgAg&q=Lieke+Verheijen%2C+WHAT%27S+APP+2016&oq=Lieke+Verheijen%2C+WHAT%27S+APP+2016&gs_l=psy-ab.3...18645.21231.0.22484.5.5.0.0.0.188.733.0j5.5.0....0...1c.1.64.psy-ab..0.4.605...33i160k1j33i21k1.0.prg2gsMnHz0
  64. Vidak, I. (2014). Facebook, komunikacija 21. stoljeća. *Praktični menadžment*, V (1): 48-52.
  65. Vlastelić, A., Vrbanac, S. (2014). Btw, tnx što me lajkaš! Lol:) Istraživanje utjecaja medija na rječnik hrvatskih studenata. *Standardni jezici i sociolekti u 21. stoljeću - Zbornik radova s međunarodnoga znanstvenoga skupa Hrvatskoga društva za primijenjenu lingvistiku održanoga 18. - 20. travnja 2013. u Dubrovniku* (str. 177-194). Zagreb: Srednja Europa; Hrvatsko društvo za primijenjenu lingvistiku.
  66. Vrsaljko, S., Ljubimir, T. (2013). Narušavanje pravopisne norme u ranojezičnoj neformalnoj komunikaciji (na primjeru SMS poruka i internetske društvene mreže Facebook). *Magistra ladertina*, 8 (1): 155-163.
  67. Wood, C., Jackson, E., Hart, L., Wilde, L. and Plester, B. (2011). The effect of text messaging on 9- and 10-year-old children's reading, spelling and phonological processing skills. *Journal of Computer Assisted Learning*, volume 27 (1): 28-36. Pretraženo 29. prosinca 2017. na: <http://dx.doi.org/10.1111/j.1365-2729.2010.00398.x>
  68. Yusuf, Y., Q., Natsir, Y., Yusra, S. R. (2016). (. . .) / dont 4get 2 txt me plz! Linguistic and Discoursal Features of Short Message Service by Female Texters. *3L: Language, Linguistics, Literature&reg The Southeast Asian Journal of English Language Studies*. (22) 1: 81-96.
  69. Žic Fuchs, M., Broz, V., Tuđman Vuković N. (2013). Communication technologies and their influence on language: the notion of *convection* revisited. *Jezikoslovlje* 14 (1): 65-84.

WRITING OF ELEMENTARY SCHOOL STUDENTS IN NEW MEDIA - A CHALLENGE FOR SCHOOLS AND STUDENTS

Summary: *For some time now we have witnessed the interweaving of speech, writing and picture in the new media communication (Facebook, WhatsApp, etc.). Writing texts in new media often contain elements of oral speech of conversational style, so Crystal (2006) calls them Netspeak. The use of new media has led to linguistic changes at all linguistic levels, and the reason for the frequent use of some characteristic elements is the language economy.*

From the earliest days the youth becomes the most prolific new media user. Due to the numerous criticisms of their literacy and standard knowledge, we have explored 401 Grade 8 students' representations of new media language elements in their texts written for school and leisure time activities.

However, the results of the research have shown, that students use the elements of the language of new media language statistically significantly more often in new media in their leisure time than in written works done for school purposes, regardless of their gender and the county in which they live.

Key words: *language of new media, written works done Grade 8 students, the literacy of young people, elements of the language of new media*